

УДК 364.5-78.005

DOI: 10.24144/2524-0609.2023.53.61-66

Коломієць Олена Германівна

доктор філософських наук, доцент

кафедра освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної роботи

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

м.Черкаси, Україна

kolomietsolena@gmail.com

http://orcid.org/0000-0002-1343-4268

Демиденко Тетяна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедра освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної роботи

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

м.Черкаси, Україна

demydenkota@gmail.com

http://orcid.org/0000-0003-4864-1512

СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Анотація. Політична та соціально-економічна ситуація в країні швидкого реагування на вирішення соціальних проблем шляхом впровадження інновацій у діяльність фахівців соціальної сфери державного та громадського секторів. Мета дослідження полягає в аналізі соціальних проєктів як інноваційних інструментів розв'язання або мінімізації соціальних проблем у соціальній роботі. Методи дослідження: аналіз і синтез наукової літератури з метою дослідження видів соціальних інновацій та особливостей внутрішніх інновацій (соціальних проєктів) як інструментів інноваційної діяльності в соціальній роботі. Охарактеризовано зовнішні (управлінські, радикальні) та внутрішні нововведення (соціальні проєкти), визначено переваги останніх: швидкість реагування на ситуацію, адресність, врахування особливостей та інтересів окремих осіб, груп, громад, можливість легше впроваджувати власні інновації, ніж запропоновані іншими. У статті представлено класифікації ідей соціальних проєктів за критерієм новизни (абсолютна та відносна новизна). Розкрито шляхи розвитку проєкту після припинення фінансування: використання втіленої ідеї у вигляді інноваційних матеріальних або ідеальних продуктів (сценарії заходів, ігри, методики, технології, соціальна реклама тощо) у подальшій діяльності; усунення помилок, корекція та вдосконалення ідеї (проєкту), розробка на основі модифікованої ідеї нового проєкту; дифузія проєктної ідеї в інші сфери; пошук принципово нових ідей, рішень для розробки нових соціальних проєктів. Акцентовано увагу на тому, що за роки незалежності України у соціальній роботі реалізована велика кількість соціальних проєктів державними та громадськими організаціями. Ці проєкти містять велику кількість інноваційних ідей, авторських розробок та інноваційних продуктів, які можуть бути частково або повністю модифіковані та пристосовані до нових умов. Сьогодні виникає потреба створення ресурсу (платформи), на якій інноватори свідомо безкоштовно можуть ділитися власними ідеями та продуктами, що дасть можливість об'єднатися особам з активною громадянською позицією для спільного вирішення соціальних проблем у країні.

Ключові слова: соціальні інновації, інновації у соціальній роботі, соціальні проєкти, соціальна проблема.

Вступ. Постійні динамічні зміни суспільства спричинили розповсюдження парадигми VUCA-світу, яка використовувалась у стратегічному аналізі політичних та соціально-економічних систем на початку XXI століття. Пандемія COVID-19 та вторгнення Російської Федерації на територію України створили ризики нового типу, які «не піддаються контролю та корекції» [15]. Нова парадигма BANI-світу описує дані ризики, підкреслює «крихкість», «занепокоєння», «тривогу», «нелінійність», «незбагненність» сучасного світу.

Широкий спектр проблем, що виникають внаслідок змін сучасного суспільства, є об'єктами соціальної сфери. Практика показала, що традиційні соціальні технології в нових умовах потребують корекції, не діють або відсутні. Вирішення таких проблем вимагає нових підходів та інновацій. В умовах підвищеної ризикованості державний сектор потребує підтримки громадського у оперативному вирішенні соціальних проблем.

Так, після 24 лютого 2022 року зростає громадянська активність, поширюються волонтерські ініціативи, впроваджуються нові соціальні проєкти. Останні є механізмом швидкого реагування на виклики, інструментом впровадження інновацій у со-

ціальній роботі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню «соціальних інновацій» як наукової категорії присвячені роботи Л.Бойко-Бойчук (2009), О.Набагової (2011), А.Семикіної (2014), О.Віноградської й Л.Белової (2009), О.Більської (2016) та ін.

Сучасні наукові розвідки розглядають інновації як невід'ємну складову суспільного розвитку, їх джерела, характеристики (І. Ясточкіна, 2022) вивчають певні види інновацій – інклюзивні інновації в соціально-економічних системах (Л.Федулова, 2016) та аналізують їх вплив на сталий розвиток суспільства (Ю. Ушкаренко, А. Соловійов, 2023) та ін.

Окремий напрям досліджень соціальної інноватики становлять інновації у соціальній роботі. У працях науковців представлені інноваційні теоретичні концепції, моделі та практики (методи, форми, технології соціальної роботи).

Т.Семигіною (2018) охарактеризовані інноваційні підходи, що становлять сучасне теоретичне підґрунтя закордонної практики соціальної роботи: підхід, що базується на сильних сторонах клієнта (кейс-менеджмент, терапія, зосереджена на рішенні, концепція резилієнс), феміністська соціальна робота,

концепція зеленої соціальної роботи.

Група досліджень присвячена нововведенням у соціальну роботу з окремими категоріями клієнтів: інновації у соціально-реабілітаційній роботі з дітьми з інвалідністю та їх батьками проаналізовано А.Ревть (2015), інноваційні методи у роботі з людьми похилого віку розкрито І.Савельчук (2015), інноваційні технології у соціальній роботі з молоддю та дітьми описано І.Ясточкіною [16], алгоритми інноваційних практик соціальної роботи з вразливими групами населення досліджено Ю.Горемікіною (2020). Т.Василук, І.Размолодчику (2021) охарактеризовано особливості соціально-психологічного театру як інновації у соціальній роботі, Л.Вікторовою (2019) – інновації у соціальній реабілітації осіб з інвалідністю внаслідок бойових дій.

В.Ісаченко І.Гончар (2021) проаналізовано використання сучасних технологій SMM у діяльності фахівців соціальної сфери; О.Байдоровою, Д.Лаврентєвою (2018) окреслено форми та методи інтернет-технологій у роботі з дітьми з інвалідністю та їх сім'ями у громаді.

В умовах військового конфлікту важливого значення набувають інновації у соціально-психологічній підтримці людей, сімей, громади в Україні (Н.Гусак, В.Чернобровкіна, В.Чернобровкін, А.Максименко, О.Бойко, 2017 та ін.).

Для нашого дослідження становлять інтерес дослідження соціального проектування як форми інноваційної діяльності. Л.Романовська (2020) розглядає особливості соціального проектування, О.Грбачак (2016) характеризує краудфандинг як інновацію у фінансуванні соціальних проєктів. Питання наукового супроводу, моніторингу, оцінки ефективності соціальних проєктів вивчені О.Беспалько (2010), О.Яременко, О.Артюх, О.Балакіревою (2002) та ін. Л.Мокляк (2023) досліджує людяність як один з принципів соціального проектування.

Проте недостатньо дослідженими залишаються питання використання ідей соціальних проєктів після їх завершення.

Мета статті полягає в аналізі соціальних проєктів як інноваційних інструментів розв'язання або мінімізації соціальних проблем у соціальній роботі. **Методи дослідження:** аналіз і синтез наукової літератури з метою дослідження видів соціальних інновацій, особливостей соціальних проєктів як внутрішніх інновацій; класифікації ідей соціальних проєктів за критерієм новизни, узагальнення шляхів розвитку проєкту після припинення фінансування.

Виклад основного матеріалу. Запорукою розвитку суспільства сталого розвитку є введення інновацій у різні його сфери, що становить предмет міждисциплінарної галузі – інноватики.

Ключовою категорією інноватики є поняття «інновація». Сучасна українська енциклопедія визначає її як «(англ. innovation, від лат. innovatio – оновлення, зміна) – результат розроблення та впровадження нової або вдосконаленої технології в різних галузях [12]. Як свідчить аналіз наукової літератури, термін «інновація» використовується у двох значеннях: «інновація – процес» (процес внесення нового в систему, який розвивається за певними етапами – створення, реалізація, поширення нововведення) та «інновація – продукт» (окремий засіб, ідея, метод, програма тощо). Отже, в інновації розмежовують дві сторони: предметну (що нового створюється, впроваджується) і процесуальну (як відбувається зародження, створення, поширення, опанування, модифікація нового)» [5].

Розвиваючись, інноватика поступово охоплює все

більше і більше сфер сучасного життя. На початку її становлення вивчалися нововведення у технічних системах та їх складових, пізніше предметом наукового пошуку стали соціальні системи. Сьогодні збільшується кількість досліджень, які аналізують зміни в економічних та соціально-економічних системах. Якщо нововведення у галузі матеріального виробництва внаслідок інтеграції науки, техніки та практики почали вивчатись з кінця XIX століття, то соціальні інновації стали предметом наукового дослідження пізніше, у середині XX століття.

Враховуючи відмінності соціальних нововведень у порівнянні з матеріально-технічними (неочевидність переваг; ширше коло застосування; специфіка об'єктів соціальних змін: індивіди або групи людей, їх психоемоційні стани, звички, відносини; вплив особистих якостей інноваторів та групових процесів на їх створення та впровадження тощо), поступово формувалась окрема наукова галузь вивчення інноваційної діяльності в соціальній сфері – соціальна інноватика.

А. Семикіна вивчає соціальні інновації як інструмент підвищення конкурентоспроможності людського капіталу, аналізує їх як «комплекс ініціатив, нововведень, нових послуг, які мають постійно впроваджуватися державою, соціальними партнерами, окремими суб'єктами господарювання в різних сферах формування, використання й розвитку людського капіталу заради корисних керованих соціальних змін, спрямованих на поліпшення якості та підвищення його конкурентоспроможності через розвиток продуктивних здібностей людей в економіці й краще задоволення соціальних потреб» [10].

О. Більська зауважує, що соціальні інновації-це зміни, в яких індивіди та соціальні спільноти виступають одночасно і суб'єктами, і об'єктами нововведень [2].

Ю. Овод характеризує соціальні інновації у вузькому значенні як інновації у соціальній роботі, «свідомо організоване нововведення або нове явище в практиці соціальної роботи, що формується на певному етапі розвитку суспільства відповідно до соціальних умов, що змінюються, і що має за мету ефективні позитивні перетворення в соціальній сфері» [9].

У науковій літературі представлені різні класифікації соціальних інновацій. О.Віноградська, Л.Белова, А.Семикіна виділяють групи інновацій у відповідності з компонентами соціальної сфери (освіта, виховання, культура, охорона здоров'я, управління, сфера побуту та житла, соціальний захист, спорт, пенсійне забезпечення тощо)-освітні, управлінські та ін. [11; 13].

Л.Тюптя, І.Іванова, Ю.Овод поділяють нововведення у сфері технологій соціальної роботи на три групи:

«винахід нових технологій; адаптація чи зміна наявних технологій; нові сфери використання існуючих технологій, тобто технологічне перенесення;

використання наявного методу іншою групою користувачів» [9; 14].

А.Семикіною [11] запропоновано для класифікації видів соціальних інновацій використовувати наступні критерії:

- «сфера формування,
- характер змін (радикальні, системні, «модифікації», «вдосконалення»),
- форма (соціальні реформи, проєкти, програми, послуги),
- наслідки (позитивні, негативні),
- темпи впровадження (повільні, уповільнені,

швидкі, наростаючі, рівномірні, стрибкоподібні),
 - ступінь інтенсивності (Інтенсивні, рівномірні, слабкі, масові інновації), масштаби застосування (1) масштабні, значні, середні, малі; 2) транснаціональні, національні, регіональні, локальні),
 - економічний рівень (Інновації на мега-, макро-, мезо-, макрорівні, рівні працівника),
 - ефективність (ефективні, малоефективні, не-ефективні)».

Розглядаючи інновації у соціальній роботі, можемо виділити зовнішні та внутрішні, які представлені в управлінському, організаційному та технологічному аспектах.

Зовнішні вносять у соціальні системи зовні, зміни закріплюються на законодавчому рівні та мають директивний характер. Наприклад, реформування системи соціальних послуг в Україні. Зовнішні радикальні нововведення потребують додаткових, модифікаційних – «розвитку ринку соціальних послуг, ліцензування соціальних послуг та наявності стандартів їх надання, впровадження нових моделей надання соціальних послуг, співпраці держави та недержавних організацій, впровадження механізму соціального замовлення» [4].

Внутрішні інновації виникають в середині самих систем (соціальних інститутів державного та недержавного секторів), які мають потенціал саморозвитку та самовдосконалення та спираються на їх внутрішні ресурси. Враховуючи, що наслідками нововведень є зміни у способі мислення і діяльності, світогляді індивідів, груп людей, громади, суспільства в цілому, інновації, що відбуваються в самій системі мають «м'якший» ефект та наслідки для об'єктів і суб'єктів змін, ніж управлінські.

Механізм впровадження внутрішніх інновацій виступають соціальні проекти. Якщо раніше більшість соціальних проблем розв'язувалась державними установами соціальної сфери, то у нових умовах активізуються громадські організації, які швидше реагують на сучасні виклики шляхом впровадження соціальних проектів.

Соціальні проекти виступають одночасно інноваційним продуктом й інноваційним процесом, так як включають етапи від розробки ідеї до її впровадження.

Соціальні проекти відповідають таким критеріям:
 - своєчасність – практичне вирішення соціальної проблеми безпосередньо на місцях під час її заго-стрення;

- адресність – прямий вплив на цільову групу та опосередкований вплив на місцеву громаду;
 - доступність – відбір методів та форм діяльності, що відповідають соціально-психологічним характеристикам цільової аудиторії;
 - прозорість – здійснення інформаційної кампанії про перебіг та результати соціального проекту,
 - відповідність цілей та потреб організацій (бенефіціарів) та донорів;
 - результативність – задоволення потреб особи, групи, громади).

Соціальне проектування тісно пов'язане з такими поняттями як «традиції»/інновації. Окремі проекти спрямовані на підтримання традицій, культурних пам'яток, їх називають підтримуючими (реставраційними, реанімаційними). Соціальна робота орієнтована на інноваційні, спрямовані на «досягнення інноваційних результатів, що мають соціальне значення. Для останніх важливою ознакою є інноваційність -> наявність нових ідей, підходів, технологій вирішення соціальної проблеми на певному рівні» [1].

Проте новизна соціального проекту може бути

відносно. Так, за критерієм новизни ідеї соціально-го проекту можна класифікувати на:

1) принципово нові ідеї, які не були впроваджені у соціальній роботі;
 2) ідеї, які використовувались у соціальній роботі, пристосовані до нових умов / об'єктів;
 3) ідеї, перенесені з інших галузей у соціальну роботу;
 4) ідеї, які не мали практичного втілення.

Інноваторами соціальних проектів виступають особи або групи людей (фахівці державних установ соціальної сфери, члени громадських організацій, окремі громадяни).

Як зауважує О.Милославська [8], часто інноваційна діяльність відбувається в умовах невизначеності, її суб'єктам доводиться самостійно розробляти план дій, обирати способи дії без опори на готові рішення. Інноваторів як генераторів та розробників ідей, а також тих, хто втілює нововведення об'єднує такі індивідуально-психологічні характеристики як інноваційне мислення та регулятивна гнучкість, що дозволяють особі «швидко оцінювати зміну значущих умов і змінювати програму дій, вносити корективи в систему саморегуляції при зміні зовнішніх і внутрішніх умов» [8].

Більшість соціальних проектів вузькоспрямовані на певний елемент соціальної проблеми, яка є складною та багатогранною. Підвищенню ефективності вирішення соціальної проблеми сприятиме паралельне впровадження кількох різних соціальних проектів. Так, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб в Україні з 24 лютого 2022 року сприяло активізації громади до впровадження власних соціальних проектів, спрямованих на підтримку: жінок, сімей з дітьми, дітей.

Враховуючи, що більшість проектів розраховані на певний термін реалізації, зміни, які вони вносять у соціальні системи, можуть бути не тривалими. Постає питання, як досягти тривалого впливу на соціальну дійсність та отримати ефективніші результати від запропонованих змін.

У зв'язку з цим, для розв'язання або мінімізації соціальних проблем, отримання стійкого ефекту від нововведення, важливим є не тільки реалізація етапів життєвого циклу соціального проекту, але й подальший його розвиток після припинення фінансування.

При цьому можливі різні шляхи розвитку ідеї проекту:

1) використання втіленої ідеї у вигляді інноваційних матеріальних або ідеальних продуктів (сценарії заходів, ігри, методики, технології, соціальна реклама тощо) у подальшій діяльності;
 2) усунення помилок, корекція та вдосконалення ідеї (проекту), розробка на основі модифікованої ідеї нового проекту;
 3) пошук принципово нових ідей, рішень для розробки нових соціальних проектів;
 4) дифузія проектної ідеї в соціальну роботу з іншою категорією клієнтів або для розв'язання іншої соціальної проблеми (рис.1.).

Аналіз ідей реалізованих соціальних проектів показав, що після завершення їх фінансування гальмується або припиняється використання авторських ідей незалежно від їх якості та ефективності. Але модифікація або дифузія цих ідей може дати поштовх до якісного нового вирішення різних соціальних проблем. Сьогодні інноваційний потенціал ідей соціальних проектів неповністю використовується у соціальній роботі.

«Продовження життя» соціального проекту відбувається циклічно. Проте, опора на впроваджені

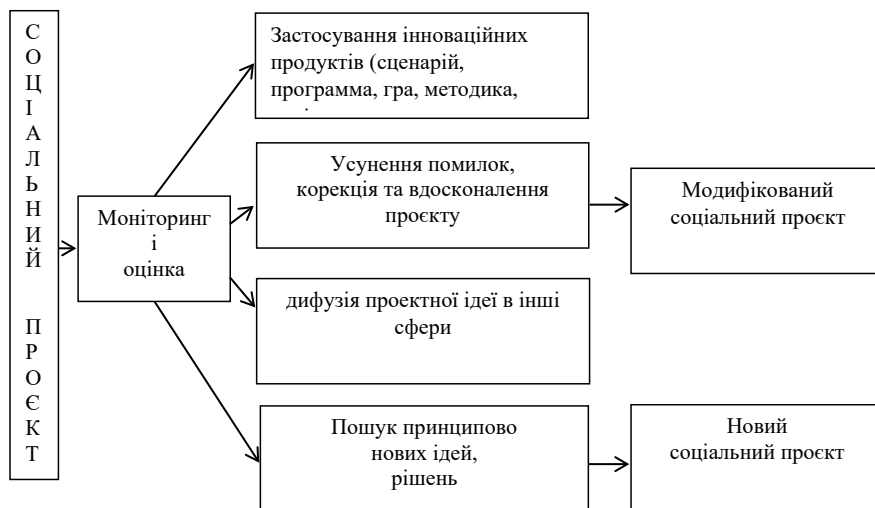

Рис.1. Шляхи розвитку проєкту після припинення фінансування

ідеї попередників та народження нових ідей на основі попередньо втілених (модифікація або дифузія) дозволить їх розвивати і вийти на якісно новий рівень вирішення соціальних проблем – рухатись по спіралі.

Висновки. Таким чином, внутрішні нововведення (соціальні проєкти) мають такі переваги перед зовнішніми (управлінськими, радикальними): швидкість реагування на ситуацію, адресність, враховують особливості та інтереси окремих осіб, груп, громад. Внутрішні нововведення дають можливість легше впроваджувати власні інновації, ніж запропоновані іншими. За роки незалежності України у соціальній роботі реалізована безліч соціальних проєктів

державними та громадськими організаціями. Ці проєкти містять велику кількість інноваційних ідей, авторських розробок та інноваційних продуктів, які можуть бути частково або повністю модифіковані та пристосовані до нових умов. Сьогодні виникає потреба створення ресурсу (платформи), на якій інноватори можуть свідомо безкоштовно ділитися власними ідеями та продуктами, що дасть можливість об'єднатися особам з активною громадянською позицією для спільного вирішення соціальних проблем в Україні. Напрямом подальших наукових пошуків вважаємо дослідження умов підвищення рівня інноваційної культури та формування інноваційного мислення фахівців соціальної сфери.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Безпалько О.В. Соціальне проектування: навчальний посібник. Київ: б.в., 2010. 127 с.
2. Більська О.В. Новації та інновації в процесах соціального інновування і механізм їх формування в перехідній економіці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип.13(1). С.34–39.
3. Бойко-Бойчук Л.В. Поняття «соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування. Наука та інновації. 2009. Т.5. № 3. С.94–99.
4. Горемікіна Ю.В. Україна на шляху до Європейського Союзу: інновації у сфері соціальних послуг. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. №5. Т.1. С.101–104.
5. Демиденко Т.М. Підготовка майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності. Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка, Луганськ, 2004. 20 с.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І.Д.Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
7. Костева Т.Б. Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Кієво-Могилянська академія. Серія: Педагогіка. 2016. Т.270, Вип.258. С.47–51.
8. Милославська О.В. Взаємозв'язок стилю саморегуляції поведінки та типів інноваційного мислення у студентів. Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія Психологія. 2018. Вип. 64. С.33–37.
9. Овод Ю. Інноваційні технології у соціальній роботі. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2016. №3. С.175–184.
10. Семігіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
11. Семікіна А.В. Підвищення конкурентоспроможності людського капіталу на основі соціальних інновацій. Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. економічних наук: 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. Київ. 2015. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. 20 с.
12. Сучасна українська енциклопедія. URL: <https://esu.com.ua/search?s=%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
13. Тексти лекцій з курсу «Соціальні технології» (для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму 0502 (6.030601) «Менеджмент» спеціальності», 6.050200 «Менеджмент організацій» / Укл.: Віноградська О.М., Белова Л.О. Харків: ХНАМГ, 2009. 135 с.
14. Тюптя Л.Т. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ: ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.
15. Чалюк Ю.О. Глобальний соціально-економічний розвиток в умовах VUCA, SPOT, DEST TA BANI світу. Електронний журнал «Економіка та суспільство». 2022. Випуск 3. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1133/1091>

16. Ясточкіна І.А. Інноваційні соціальні технології у роботі з дітьми та молоддю. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Вип. 2 (49). С.245–248.

References

1. Bezpalko, O.V. (2010). *Sotsialne proektuvannya* [Social design]. B.v. (in Ukrainian).
2. Bilska, O.V. (2015). Novatsiyyi ta innovatsiyyi v protsesakh sotsial'noho innovuvannya i mekhanizm yikh formuvannya v perekhidnyi ekonomitsi [Innovations and innovations in the processes of social innovation and the mechanism of their formation in the transition economy]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic sciences*, 13 (1), 34–39. (in Ukrainian).
3. Boyko-Boychuk, L.V. (2009). Ponyattya «sotsialna innovatsiya»: typy vyznachen, pryklady zastosuvannya [The concept of «social innovation»: types of definitions, examples of application]. *Science and innovation*, 5 (3), 94–99. (in Ukrainian).
4. Horemykina, Yu.V. (2009). Ukrayina na shlyakhu do Yevropeyskoho Soyuzu: innovatsiyyi u sferi sotsialnykh posluh [Ukraine on the way to the European Union: innovations in the field of social services]. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*, 5 (1), 101–104. (in Ukrainian).
5. Demydenko, T. M. (2004). *Pidhotovka maybutnikh uchyteliv trudovoho navchannya do innovatsiynoyi pedahohichnoyi diyalnosti* [Preparation of future labor training teachers for innovative pedagogical activities]. Extended abstract of candidate dissertation. Luhansk, T.Shevchenko Luhansk National Pedagogical University. (in Ukrainian).
6. Zvereva, I.D. (2012). *Entsyklopediya dlya fakhivtsiv sotsialnoyi sfery* [Encyclopedia for specialists in the social sphere]. Universum. (in Ukrainian).
7. Kostyeva, T. B. (2016). Osoblyvosti tekhnolohiyi proektuvannya v sotsialniy sferi [Peculiarities of design technology in the social sphere]. *Scientific works of Peter Mohyla Black Sea State University as a complex of Kyiv-Mohyla Academy. Series: Pedagogy*, 270 (258), 47–51. (in Ukrainian).
8. Myloslavska, O. V. (2018). Vzayemozvyazok stylu samorehulyatsiyi povedinky ta typiv innovatsiynoho myslennya u studentiv [The relationship between the style of self-regulation of behavior and types of innovative thinking in students]. *Bulletin of V.N.Karazin Kharkiv National University. Psychology series*, 64, 33–37. (in Ukrainian).
9. Ovod, Y U. (2016). Innovatsiyni tekhnolohiyi u sotsialniy roboti. [Innovative technologies in social work]. *Collection of scientific works of National Academy of State Border Service of Ukraine. Series: Pedagogical sciences*, 3, 175–184. (in Ukrainian).
10. Semyhina, T. (2020). *Suchasna sotsialna robota* [Modern social work]. Academy of Labor, Social Relations and Tourism. Ukrainian).
11. Semikina, A. V. (2015). *Pidvyshchennya konkurentospromozhnosti lyuds'koho kapitalu na osnovi sotsial'nykh innovatsiy* [Increasing the competitiveness of human capital based on social innovations]. Extended abstract of candidate dissertation. Kyiv, Kyiv Vadym Hetman National University of Economics. (in Ukrainian).
12. Suchasna ukraiyinska entsyklopediya. [Modern Ukrainian encyclopedia]. <https://esu.com.ua/search?s=%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>. (in Ukrainian).
13. Vinohradska, O. M., & Belova, L. O. (2009). Teksty lektsiy z kursu «Sotsialni tekhnolohiyi» [Texts of lectures from the course «Social technologies»]. KhNAMG. (in Ukrainian).
14. Tyuptya, L.T. (2004). *Sotsialna robota: teoriya i praktyka* [Social work: theory and practice]. VMUROL Ukraine. (in Ukrainian).
15. Chalyuk, Y.O. (2022). *Hlobalnyy sotsialno-ekonomichnyy rozvytok v umovakh VUCA, SPOD, DEST TA BANI svitu* [Global socio-economic development in the conditions of VUCA, SPOD, DEST AND BANI of the world]. *Economy and society*, 3. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1133/1091> (in Ukrainian).
16. Yastochkina, I.A. (2021) Innovatsiyni sotsialni tekhnolohiyi u roboti z dit'my ta moloddyu [Innovative social technologies in work with children and youth] *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social work*, 2 (49), 245–248. (in Ukrainian).

Статус статті: Отримано: 05.09.2023 Прийнято: 10.10.2023 Опубліковано: 26.10.2023

Kolomiets Olena

Doctor of Philosophy, Professor

Department of Educational and Socio-Cultural Management and Social Work
Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Cherkasy, Ukraine

Demydenko Tetyana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Educational and Socio-Cultural Management and Social Work
Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Cherkasy, Ukraine

SOCIAL PROJECTS AS A TOOL FOR IMPLEMENTING INNOVATIONS IN SOCIAL WORK

Abstract. The political and socio-economic situation in the country calls for a rapid response to address social issues through the implementation of innovations in the work of professionals in the social sphere of both the public and private sectors. The aim of the research is to analyze social projects as innovative tools for solving or minimizing social issues in social work. To achieve the research objective, the following methods were used: analysis and synthesis of scientific resources to investigate types of social innovations and the characteristics of internal innovations (social projects) as tools of innovative activity in social work. External (managerial, radical) and internal innovations (social projects) have been characterized, with the advantages of the latter identified: rapid response to situations, specificity, consideration of the characteristics and interests of individuals, groups, and communities, and the ability to more easily implement their own innovations compared to those proposed by others. The article presents classifications of social project ideas based on the criterion of novelty (absolute and relative novelty). It also discusses ways to develop a project after funding has ceased: using the implemented idea in the form of innovative material or ideal products (event scenarios, games, methodologies, technologies, social advertising, etc.) in further activities; error correction and improvement of the idea (project), developing a new project based on the modified idea; diffusion of the project idea into other areas; and the search for fundamentally new ideas and solutions for the development of

new social projects. Emphasis is made on the fact that during the years of Ukraine's independence, a large number of social projects have been implemented by both government and non-governmental organizations in the field of social work. These projects contain a wealth of innovative ideas, original developments, and innovative products that can be partially or fully transformed and adapted to new conditions. Today, there is a necessity to develop a resource (platform) where innovators can consciously share their ideas and products for free, enabling individuals with active civic positions to unite for collaborative solutions to social problems in the country.

Key words: social innovations, innovations in social work, social projects, social issue.